

Wat scholen niet zien: de stille kracht van ouders met migratieachtergrond

HET VERBORGEN ENGAGEMENT VAN OUDERS ACHTER
DE SCHOOLMUREN

Shauni Van Nieuwenhove
SCHOOLJAAR: 2025-2026 | DOCENT: ANNA BUYSENS

**HO
GENT**

OUDERBETROKKENHEID IN HET ONDERWIJS

Ouderbetrokkenheid wordt in het hedendaagse onderwijs gezien als een cruciale factor voor het schoolsucces van kinderen. Uit onderzoek blijkt dat de participatie van ouders niet alleen de leerprestaties versterkt, maar ook een positieve invloed heeft op het welzijn, de motivatie en de schoolbetrokkenheid van leerlingen (Yarza & Solabarrieta-Eizaguirre, 2024). Scholen signaleren dat ouders met een migratieachtergrond minder betrokken zouden zijn omdat zij minder aanwezig zijn op schoolactiviteiten zoals oudercontacten, informatieavonden of uitstappen (Turney & Kao, 2010). Deze lage zichtbaarheid wordt dan soms geïnterpreteerd als desinteresse, wat kan bijdragen aan stereotypering en misverstanden tussen school en ouders.

Toch toont praktijkervaring aan dat deze aanname te kort door de bocht is. Tijdens mijn stage bij De Katrol in Dendermonde merkte ik dat ouders met een migratieachtergrond vaak sterk betrokken zijn bij het leren en welzijn van hun kinderen, maar dat hun betrokkenheid zich hoofdzakelijk in de thuiscontext manifesteert. Ze ondersteunen hun kinderen bij schoolwerk, benadrukken het belang van onderwijs en bouwen routines op die het leren bevorderen.

Dat deze betrokkenheid minder zichtbaar is binnen de schoolomgeving, heeft verschillende oorzaken. Ouders met migratieachtergrond botsen regelmatig tegen verschillende drempels. Daarnaast ervaren sommige ouders een gebrek aan interculturele sensitiviteit binnen scholen waardoor zij zich minder welkom of onvoldoende erkend voelen (Bilbao et al., 2025; Bhutani & van Bellingen, 2016).

Het is duidelijk dat het dominante beeld van ouderbetrokkenheid dat scholen hebben niet klopt. Hierdoor ontstaat het risico op misinterpretatie van het engagement van migratiegezinnen en op het versterken van bestaande ongelijkheden.

Een meer inclusieve benadering van ouderbetrokkenheid vraagt daarom om een bredere definitie die zowel schoolgebaseerde als thuisgebaseerde vormen waardeert. Het vraagt om een schoolklimaat dat cultuursensitief, laagdrempelig en partnerschapsgericht werkt (Bilbao, et al., 2025).

EEN BLIK OP DE PRAKTIJK

Tijdens mijn stage bij De Katrol in Dendermonde begeleidde ik het gezin van een alleenstaande mama die enkele jaren geleden vanuit Syrië naar België verhuisde. Haar zoon zit in het tweede leerjaar en haar dochter in de eerste kleuterklas. Op school werd mama vaak omschreven als 'weinig betrokken' omdat ze zelden aanwezig was op oudercontacten en weinig contact opnam met de leerkracht. Dit beeld leefde al langer binnen het schoolteam en beïnvloedde ook de verwachtingen die men over de kinderen had.

Tijdens mijn huisbezoeken kreeg ik echter een heel ander beeld. Mama vertelde hoe belangrijk ze onderwijs vindt en hoe graag ze haar kinderen wil ondersteunen. In de woonkamer lagen de schoolboeken van de zoon altijd open en aan de muur hing een schema dat ze zelf had gemaakt om het huiswerk overzichtelijk te houden. Ze gaf toe dat ze soms twijfelde of ze voldoende begreep wat de school van haar vroeg. De brieven vond ze moeilijk en op oudercontacten voelde

ze zich onzeker door haar beperkte kennis van het Nederlands. Ze nam geen deel aan schoolactiviteiten, niet omdat ze niet wilde komen, maar omdat ze bang was fouten te maken of niet begrepen te worden.

Toen ik haar vroeg waarom ze toch zo hard haar best bleef doen, zei ze: ‘Omdat mijn kinderen een betere toekomst moet hebben dan ik. Ik wil alles doen wat nodig is, maar soms weet ik niet hoe.’

Toen ik dit later deelde met de school, waren enkele leerkrachten verrast. Ze hadden nooit geweten hoe betrokken mama eigenlijk was omdat haar inzet zich vooral thuis afspeelde en nauwelijks zichtbaar was op school.

Dit voorbeeld illustreert de kloof tussen het schoolperspectief en de realiteit van veel ouders met een migratieachtergrond. Zij zijn wel betrokken, maar hun betrokkenheid wordt niet altijd herkend of gezien. Het laat bovendien zien hoe drempels zoals taal, onzekerheid en onbekendheid met het schoolsysteem ervoor kunnen zorgen dat ouders minder zichtbaar betrokken zijn, terwijl hun motivatie en inzet in de thuissituatie net erg groot zijn.

DE CENTRALE VRAAGSTELLING

Vanuit deze nood ontstaat de centrale vraagstelling van dit onderzoek: Hoe manifesteert ouderbetrokkenheid zich bij ouders met een migratieachtergrond, welke drempels en bevorderende factoren beïnvloeden deze betrokkenheid, en op welke manieren kunnen scholen deze vormen van ouderbetrokkenheid beter herkennen, begrijpen en versterken?

KERNBEGRIPPEN

Vooraleer we dieper ingaan op het onderzoek, lichten we eerst enkele belangrijke en terugkerende begrippen toe, zodat hun betekenis en relevantie binnen dit artikel duidelijk wordt.

SUPERDIVERSITEIT

Superdiversiteit verwijst naar een nieuwe maatschappelijke realiteit waarin diversiteit niet langer te vatten is in enkele klassieke categorieën zoals nationaliteit, etniciteit of afkomst. Het gaat om een complexe combinatie van factoren, zoals taal, migratiegeschiedenis, verblijfsstatus, sociaaleconomische positie en religie, die samen een grote variatie binnen groepen veroorzaakt (Vertovec, 2007; Blommaert, 2011). Deze combinatie van factoren leidt tot een ‘diversiteit binnen diversiteit’. Personen met een gelijkaardige herkomst kunnen sterk van elkaar verschillen in levensomstandigheden, kansen en manieren van participatie. (Geldof, 2013).

In superdiverse samenlevingen blijken traditionele labels zoals ‘migrant’ of ‘autochtoon’ dan ook onvoldoende om de realiteit accuraat te beschrijven. Dergelijke categorieën verhullen vaak de interne verschillen en ongelijkheden binnen groepen en kunnen bijdragen aan een te eenzijdige kijk op sociale vraagstukken (Geldof, 2021). Het concept benadrukt bovendien dat structurele factoren, zoals verblijfsrecht, toegang tot diensten of juridische positie, mee bepalen hoe mensen participeren in de samenleving (Geldof, 2013; Beks & de Natris, 2008).

Superdiversiteit kan daarom worden begrepen als een analytisch kader dat helpt om hedendaagse sociale processen te duiden door aandacht te hebben voor zowel de veelheid als de onderlinge verwevenheid van verschillen tussen mensen. (Blommaert, 2011; Van Robaey, 2016).

Binnen dit onderzoek vormt superdiversiteit een essentieel vertrekpunt om ouderbetrokkenheid niet te reduceren tot herkomst alleen. Het laat toe om ouderbetrokkenheid te begrijpen als een contextgebonden en relationeel proces, beïnvloed door taalvaardigheid, sociaaleconomische positie, migratiegeschiedenis en structurele kansen. Deze benadering maakt het mogelijk om uiteenlopende, vaak minder zichtbare, vormen van ouderbetrokkenheid bij ouders met een migratieachtergrond genuanceerd te analyseren binnen de schoolcontext.

MIGRATIEACHTERGROND

De term migratieachtergrond verwijst naar personen die zelf of van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is. Het is een sociaal-demografische aanduiding die gebruikt wordt om herkomst en migratiegeschiedenis te beschrijven (van de Muijsenbergh et al., 2021).

Tegelijkertijd vormt deze groep geen homogene categorie. Binnen de groep van personen met een migratieachtergrond bestaat een grote diversiteit op vlak van taalvaardigheid, verblijfsstatus, opleidingsniveau, migratiemotieven en sociaaleconomische positie (Geldof, 2013).

Volgens onderzoek is het belangrijk om de term zorgvuldig te gebruiken omdat hij vaak verschillende en overlappende realiteiten omvat, zoals eerste en tweede generatiemigranten, vluchtelingen, arbeidsmigranten of gezinnen met een gemengde achtergrond (Beks & de Natris, 2008). Daarnaast kan labelen op basis van migratieachtergrond onbedoeld bijdragen aan stereotypering of ongelijkheid wanneer het niet in context geplaatst wordt (van de Muijsenbergh et al., 2021).

In de context van superdiversiteit wordt migratieachtergrond steeds vaker benaderd als één factor binnen een bredere sociale context. Mensen met een migratieachtergrond verschillen onderling immers minstens even sterk als van de zogenoemde autochtoon geboren populatie. (Geldof, 2013; Geldof, 2021).

Binnen dit onderzoek wordt de term migratieachtergrond gebruikt om de doelgroep af te bakenen, zonder deze als een uniforme groep te beschouwen. Door expliciet aandacht te hebben voor interne diversiteit wordt vermeden dat ouderbetrokkenheid eendimensionaal wordt geïnterpreteerd of uitsluitend wordt beoordeeld vanuit een dominant schoolperspectief.

CULTUURSENSITIVITEIT

Cultuursensitiviteit verwijst naar het vermogen om op een bewuste, respectvolle en responsieve manier om te gaan met culturele verschillen in waarden, communicatie, opvoeding, verwachtingen en manieren van betekenis geven. Het houdt in dat professionals hun handelen afstemmen op de culturele achtergrond en leefwereld van gezinnen, zonder te vervallen in veralgemeningen of stereotypen (Hoffer, 2016).

In onderwijs en hulpverlening betekent cultuursensitief werken dat men actief probeert te begrijpen hoe ouders hun betrokkenheid, opvoeding en schoolrelatie vormgeven vanuit hun eigen culturele referentiekader (Schuermans, 2023). Dit vraagt erkenning dat niet alle ouders op dezelfde manier communiceren, deelnemen aan schoolactiviteiten of vertrouwen opbouwen met professionals (Schuermans, 2023; Somers, 2016).

Een cultuursensitieve houding vertrekt daarom vanuit dialoog en wederzijds begrip. Ze vraagt van professionals een open en reflexieve basishouding, waarin ruimte wordt gecreëerd voor verschillende vormen van ouderbetrokkenheid en participatie (Somers, 2016).

Cultuursensitiviteit is hierbij geen afzonderlijke methodiek, maar een manier van kijken, luisteren en handelen (Hoffer, 2016).

Binnen dit onderzoek vormt cultuursensitiviteit een belangrijk handelingskader om te analyseren hoe scholen ouderbetrokkenheid bij ouders met een migratieachtergrond kunnen herkennen en versterken. Een cultuursensitieve benadering helpt om misverstanden te verminderen, vertrouwen op te bouwen en minder zichtbare vormen van betrokkenheid zichtbaar en erkend te maken.

OUDERBETROKKENHEID

Ouderbetrokkenheid verwijst naar de mate waarin ouders op een actieve, ondersteunende en structurele manier bijdragen aan het leren en de schoolontwikkeling van hun kind. Dit omvat zowel wat ouders thuis doen, zoals het creëren van een stimulerende leeromgeving, interesse tonen in het schoolwerk en verwachtingen uitspreken, als ook hun interactie met de school, waaronder communicatie, samenwerking en participatie aan schoolactiviteiten valt (Lusse M. , 2011; van Daal et al., 2002).

Onderzoek toont aan dat ouderbetrokkenheid een meerdimensionaal concept is. Zo maken veel auteurs onderscheid tussen thuisbetrokkenheid, schoolgericht contact en ouderparticipatie (Hoffman et al., 2014; Lusse M. , 2011). Vooral thuisbetrokkenheid blijkt sterk samen te hangen met betere onderwijskansen, motivatie en schoolprestaties van kinderen (Lusse et al., 2024). Ouders hoeven dus niet noodzakelijk fysiek aanwezig te zijn op school om betrokken te zijn, hun steun thuis is minstens even cruciaal (De Wilde, 2017).

Ouderbetrokkenheid wordt daarnaast gezien als een partnerschap waarbij school en ouders samen verantwoordelijk zijn voor het leren en welbevinden van het kind (VCOV, sd; De Keyser, 2021). Een effectieve samenwerking vraagt wederzijds vertrouwen, duidelijke communicatie en het erkennen van ouders als volwaardige partners. Wanneer scholen investeren in laagdrempelige communicatie en warme relaties, voelen meer ouders, ook moeilijker bereikbare of anderstalige gezinnen, zich erkend en betrokken (VCOV, sd). Toch ervaren bepaalde oudergroepen structurele drempels, zoals taal, tijdsdruk, mobiliteit, onbekendheid met het onderwijssysteem of negatieve schoolervaringen uit het verleden (Delarue, 2025; van Daal et al., 2002). Omdat ouderbetrokkenheid cultureel en sociaal gekleurd is, kan ze bovendien in uiteenlopende vormen tot uiting komen (Hoffman et al., 2014; Lusse M. , 2011). Wat scholen soms interpreteren als afstandelijk, kan in werkelijkheid een andere, minder zichtbare, vorm van zorg of steun zijn (Boerave, sd).

Binnen dit onderzoek wordt ouderbetrokkenheid daarom bewust breed opgevat. Deze benadering maakt het mogelijk om te onderzoeken hoe ouderbetrokkenheid zich manifesteert bij ouders met een migratieachtergrond, welke drempels hun zichtbaarheid beïnvloeden en hoe scholen hun beleid en praktijken hier beter op kunnen afstemmen.

VAN VRAAG NAAR INZICHT: DE OPZET VAN DIT ONDERZOEK

Dit onderzoek heeft als doel inzicht te verwerven in hoe ouderbetrokkenheid wordt ingevuld en ervaren door enerzijds ouders met een migratieachtergrond en anderzijds door onderwijsprofessionals, waaronder leerkrachten, zorgcoördinatoren, directieleden, CLB-medewerkers en andere schoolprofessionals. Daarnaast wordt nagegaan welke drempels deze betrokkenheid beïnvloeden en welke factoren bijdragen aan een effectieve samenwerking tussen ouders en school.

Om deze onderzoeksvragen te beantwoorden werd gekozen voor een mixed-methods onderzoeksopzet, waarbij kwalitatieve en kwantitatieve methoden worden gecombineerd. Deze aanpak maakt het mogelijk om zowel algemene tendensen als individuele ervaringen in kaart te brengen.

Er zijn semigestructureerde interviews afgenomen, die gemiddeld twintig minuten hebben geduurd, bij een sociaal werker, een zorgcoördinator, directeur, leerkracht, CLB-medewerker en zes gezinnen met een migratieachtergrond. De interviews peilden naar ervaringen, percepties van ouderbetrokkenheid, concrete ervaringen, drempels en ondersteunende factoren.

Daarnaast werd een online enquête afgenomen bij schoolprofessionals. Deze bestond uit gesloten vragen voor kwantitatieve analyse en open vragen voor inhoudelijke verdieping. De vragen peilden naar visies op ouderbetrokkenheid, bestaande praktijken, communicatievormen, ervaren drempels, ondersteuningsbehoeftes en aanbevelingen.

Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is er zorgvuldig rekening gehouden met ethische aspecten. Alle gegevens zijn eerlijk en transparant verzameld en geanalyseerd, zonder manipulatie of selectieve weergave. Daarnaast is er zorgvuldig rekening gehouden met de privacy en de anonimiteit van de deelnemers. Deelname was vrijwillig en deelnemers zijn vooraf duidelijk geïnformeerd over het doel van het onderzoek, de werkwijze en het gebruik van de verzamelde gegevens. Informed consent is verkregen voor de start van interview en enquête. Persoonlijke gegevens zijn geanonimiseerd en vertrouwelijk behandeld. Gevoelige onderwerpen zijn met zorg behandeld en deelnemers hadden ten alle tijden het recht om hun deelname te beëindigen zonder consequenties. Tot slot is tijdens het schrijven van dit artikel aandacht besteed aan correcte bronvermelding en het vermijden van plagiaat.

Dit onderzoek wil bijdragen aan een beter begrip van de verwachtingen en noden van ouders met een migratieachtergrond, maar ook inzicht geven in hoe scholen ouderbetrokkenheid vormgeven.

INZICHTEN UIT DE PRAKTIJK

De resultaten schetsen een genuanceerd beeld van hoe ouderbetrokkenheid bij gezinnen met een migratieachtergrond wordt ervaren door verschillende betrokkenen. Zowel de bevraging van

onderwijsprofessionals als de gesprekken met ouders tonen een sterke samenhang in de ervaren drempels, ondersteuningsbehoeften en werkzame praktijken.

PERSPECTIEVEN VAN SCHOOLPROFESSIONALS

Schoolprofessionals omschrijven ouderbetrokkenheid voornamelijk in termen van zichtbare participatie zoals deelname aan oudercontacten, digitale communicatie en aanwezigheid bij school- en klasactiviteiten. Wanneer ouders minder zichtbaar participeren, wordt dit vaak geïnterpreteerd als een lage mate van betrokkenheid.

Professionals signaleren dat ouders geregeld niet reageren op berichten, moeilijk bereikbaar zijn of afwezig bij afspraken. CLB-medewerkers en sociaal werkers leggen, bovenop de gekende drempels, een nadruk op onzekerheid, wantrouwen en angst om fouten te maken. Ze merken dat ouders soms terughoudend zijn uit angst om iets verkeerd te doen of het schoolsysteem niet goed te begrijpen.

Er bestaat een brede consensus over de belangrijkste drempels: taalbarrières, onbekendheid met het schoolsysteem, culturele verschillen en beperkte digitale vaardigheden. Deze factoren hebben volgens professionals een aanzienlijke impact op de samenwerking met ouders. Uit de afgenomen interviews blijkt dat de betrokkenheid van ouders met een migratieachtergrond door leerkrachten, directie en zorgcoördinator zeer laag wordt geacht.

CLB-medewerkers en zorgcoördinatoren beschouwen laagdrempelige communicatie als essentieel. WhatsApp, pictogrammen, eenvoudige brieven, vertaalapps en tolken worden als onmisbare ondersteuningsmiddelen gezien. De CLB-medewerker en sociaal werker geven aan dat ouders wel degelijk betrokken zijn, maar niet helemaal zoals scholen het verwachten. Ze geven aan dat scholen niet altijd rekening houden met ouders met migratieachtergrond en hun leefwereld.

Daarnaast werd er ook gewezen op het belang van nabijheid: huisbezoeken, extra ondersteuning, brugfiguren, ... Vanaf dat er een vertrouwensband aanwezig is, verloopt de samenwerking veel vlotter.

ERVARINGEN VAN OUDERS MET MIGRATIEACHTERGROND

De interviews met ouders tonen een perspectief dat grotendeels aansluit bij dat van schoolprofessionals, maar waarbij andere accenten naar voren komen. Ouders geven aan dat zij zichzelf wel degelijk als betrokken beschouwen, maar dat hun betrokkenheid niet altijd zichtbaar is voor de school. Ze ondersteunen hun kinderen thuis en hechten veel belang aan onderwijs, maar ervaren onzekerheid over wat er van hen verwacht wordt.

Taalproblemen, digitale drempels, onduidelijke communicatie en beperkte toegang tot technologie zorgen voor stress en schaamte. Sommige ouders geven aan dat ze vragen vermijden uit angst om iets verkeerd te doen of verkeerd begrepen te worden.

Veel ouders geven aan dat persoonlijke, warme contacten hen het meest helpen. Ze waarderen het als leerkrachten hun aanspreken aan de poort, ze kunnen communiceren via WhatsApp of als er een tolk aanwezig is. Ouders benoemen dat vertrouwen cruciaal is. Wanneer ze merken

dat de school niet oordeelt, maar ondersteunt, durven ze sneller vragen te stellen of hulp te vragen.

WAT OUDERBETROKKENHEID BEVORDERT

Uit alle perspectieven komen gelijkaardige werkzame praktijken naar voren. Laagdrempelige communicatie, huisbezoeken, brugfiguren, tolken en informele ontmoetingsmomenten worden consequent genoemd als bevorderende factoren.

Tegelijkertijd wijzen professionals op het tijdsintensieve karakter van deze aanpak en het gebrek aan structurele ondersteuning. Dit onderstreept de nood aan beleidsmatige verankering.

INZICHTEN UIT DE VRAGENLIJST

De resultaten van de enquête bevestigen de bevindingen uit de interviews. Respondenten omschrijven ouderbetrokkenheid voornamelijk als samenwerking, open en duidelijke communicatie en aanwezigheid bij schoolactiviteiten. Zij beschouwen ouderbetrokkenheid als essentieel voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen.

Dezelfde drempels komen opnieuw naar voren. Taalproblemen worden het vaakst genoemd, 28 respondenten geven aan dat dit de grootste belemmering vormt. Daarnaast wijzen 19 respondenten op culturele verschillen en 17 op de onbekendheid met het schoolsysteem en de bijhorende verwachtingen. Verder worden de digitale kloof (15), een lage socio-economische status (11), onzekerheid of wantrouwen (6), onregelmatige werkuren (8) en beperkte mobiliteit (3) genoemd als belangrijke drempels.

Wat betreft effectieve strategieën benadrukken respondenten het belang van eenvoudige en duidelijke communicatie, onder meer via WhatsApp en het gebruik van pictogrammen. Ook persoonlijke contacten, ondersteuning door tolken, brugfiguren en sociaal werkers, informele ontmoetingsmomenten en huisbezoeken worden als waardevol ervaren.

Concreet geven 20 respondenten aan dat laagdrempelige communicatie de meest effectieve manier is om ouderbetrokkenheid te verhogen. Informele ontmoetingsmomenten worden door 19 respondenten naar voren geschoven, terwijl 20 respondenten het gebruik van tolken en vertaalapps als een doeltreffende strategie beschouwen. Daarnaast wijzen 10 respondenten op de nood aan workshops of infosessies rond ouderbetrokkenheid voor zowel ouders als schoolprofessionals, en vinden eveneens 10 respondenten huisbezoeken de meest effectieve aanpak. Tot slot geven respondenten aan dat er nood is aan meer middelen en tijd, een structureel tolkenbeleid, bijkomende ondersteunende medewerkers, vormingen rond diversiteit en een duidelijk en gedragen schoolbeleid rond ouderbetrokkenheid.

WAAR KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE DATA SAMENKOMEN

Een opvallende overeenkomst tussen alle perspectieven is dat communicatie tegelijk de grootste uitdaging en de belangrijkste hefboom vormt voor ouderbetrokkenheid. Ouders zijn bereid tot betrokkenheid, maar botsen op structurele en communicatieve drempels. Professionals ervaren dan weer tijdsdruk en beperkte middelen.

Wat alle perspectieven verbindt, is het belang van vertrouwen, nabijheid en warmte. Wanneer deze voorwaarden aanwezig zijn, ontstaat ruimte voor wederkerige samenwerking en wordt ouderbetrokkenheid op een duurzame manier zichtbaar en versterkt. Huisbezoeken, brugfiguren, tolken en informele ontmoetingsmomenten worden systematisch genoemd als de meest effectieve manieren om de kloof tussen school en gezin te verkleinen. Wanneer er een vertrouwensrelatie is opgebouwd, verloopt de samenwerking tussen school en gezin vaak veel vlotter.

BETEKENIS VOOR HET SOCIAAL WERK

De relevantie van dit onderzoek voor het sociaal werk is aanzienlijk, want ouderbetrokkenheid is een belangrijke factor in het realiseren van gelijke onderwijskansen, inclusie en het versterken van de positie van kwetsbare gezinnen. Ouderbetrokkenheid heeft volgens diverse studies een positief effect op de academische ontwikkeling, motivatie en het welzijn van kinderen (Jeynes, 2011). Vooral in gezinnen met een migratieachtergrond blijkt dat ouderbetrokkenheid vaak minder vanzelfsprekend verloopt, niet vanwege een gebrek aan interesse, maar eerder door drempels zoals taal, beperkte kennis van het onderwijssysteem en onzekerheid over verwachtingen (Turney & Kao, 2010). Precies in deze context kan het sociaal werk een ondersteunende en versterkende rol opnemen.

Het sociaal werk richt zich op het versterken van mensen in hun sociale context en het overbruggen van structurele ongelijkheden. Aangezien het onderwijs een cruciale leefwereld vormt voor kinderen en gezinnen is de samenwerking tussen sociaal werk en scholen essentieel. Concreet kan dit onder meer betekenen dat sociaal werkers ouders ondersteunen bij het begrijpen van schoolbrieven, samen met hen voorbereiden op oudercontacten of hen helpen om vragen en bezorgdheden te formuleren. Ook het meegaan naar gesprekken op school, het uitleggen van schoolprocedures of het nabespreken van oudercontacten kan bijdragen aan het versterken van ouders in hun rol. Daarnaast kunnen sociaal werkers ouders informeren over het onderwijssysteem en hen helpen hun bestaande, vaak minder zichtbare vormen van ouderbetrokkenheid te erkennen en te benoemen. Onderzoek toont aan dat wanneer ouders zich welkom, erkend en begrepen voelen, dit zowel de relatie met de school als de leerervaring van het kind aanzienlijk bevordert (Epstein, 2018). De inzichten uit dit onderzoek helpen sociaal werkers om beter te begrijpen hoe ouders met een migratieachtergrond ouderbetrokkenheid ervaren en vormgeven en hoe hun ondersteuning hierop afgestemd kan worden.

Daarnaast onderstreept dit onderzoek de brugfunctie van het sociaal werk tussen gezinnen en onderwijsinstellingen. Scholen beschikken niet altijd over voldoende middelen of expertise om superdiversiteit en culturele verschillen adequaat te benaderen, wat kan leiden tot misverstanden of afstand (Vandenbroeck & Lazzari, 2014). Sociaal werkers kunnen hier een bemiddelende rol opnemen door verwachtingen van de school te vertalen naar ouders en omgekeerd, door culturele misverstanden te duiden of door scholen te ondersteunen in het aanpassen van hun communicatie. Voorbeelden hiervan zijn het adviseren van scholen over laagdrempelige communicatie, het inzetten van tolken of brugfiguren of het organiseren van informele ontmoetingsmomenten tussen ouders en school. Dit sluit nauw aan bij hun

professionele opdracht om verbinding te creëren tussen leefwerelden en instituties (Vandewaerde et al., 2025).

Het onderzoek draagt eveneens bij aan het bredere maatschappelijke mandaat van sociaal werk, namelijk het bestrijden van ongelijkheid. Studies tonen aan dat kinderen van ouders die minder intrinsiek of praktisch kunnen participeren in het schoolgebeuren een verhoogd risico lopen op achterstelling (Fan & Chen, 2001). Sociaal werkers kunnen, gewapend met de inzichten uit dit onderzoek, niet alleen individueel ondersteunen, maar ook signaleren wanneer structurele barrières, zoals taal, ontoegankelijk beleid of onvoldoende ondersteuning, bijdragen aan ongelijke kansen. Dit kan bijvoorbeeld door knelpunten te rapporteren aan schoolteams, door mee te denken over inclusiever schoolbeleid of door beleidsmakers te sensibiliseren rond de impact van taal- en communicatiebarrières. Deze signaalfunctie vormt een kerncomponent van professioneel sociaal werk (De Corte et al., 2022).

Ten slotte helpt dit onderzoek sociaal werkers om hun methodisch handelen te versterken. Door inzicht te verwerven in hoe zowel ouders als onderwijsprofessionals ouderbetrokkenheid definiëren en ervaren, kunnen sociaal werkers gerichter inzetten op empowerment, outreachend werken en relationele samenwerking. Dit kan zich uiten in huisbezoeken, het opbouwen van vertrouwensrelaties, het versterken van oudernetwerken of het ondersteunen van participatieve initiatieven binnen de schoolcontext. Het idee dat partnerschap tussen school, gezin en gemeenschap essentieel is voor de ontwikkeling van kinderen, wordt breed gedragen in de internationale literatuur (Epstein, 2018). De bevindingen van dit onderzoek leveren dan ook een waardevolle bijdrage aan evidence-based praktijken binnen schoolgericht sociaal werk.

Samengevat biedt dit onderzoek sociaal werkers concrete inzichten om gezinsdrempels te herkennen, scholen te ondersteunen, structurele ongelijkheid te verminderen en duurzame verbindingen te versterken tussen ouders en onderwijsprofessionals. Daarmee sluit het rechtstreeks aan bij de kernmissie van het sociaal werk, namelijk het bevorderen van inclusie, participatie, welzijn en kansenversterking.

CONCLUSIE

Dit onderzoek had als doel inzicht te verwerven in hoe ouderbetrokkenheid zich manifesteert bij ouders met een migratieachtergrond, welke drempels en bevorderende factoren hierbij een rol spelen en hoe scholen deze betrokkenheid beter kunnen herkennen, begrijpen en versterken. De resultaten tonen aan dat ouderbetrokkenheid binnen deze groep een veelzijdig en contextgebonden proces is, dat vaak minder zichtbaar is binnen de schoolomgeving dan onderwijsprofessionals verwachten.

Uit zowel de interviews met ouders als de perspectieven van schoolprofessionals blijkt dat ouderbetrokkenheid niet eenduidig kan worden herleid tot zichtbare participatie op school. Waar scholen betrokkenheid vaak definiëren aan de hand van aanwezigheid op oudercontacten, deelname aan schoolactiviteiten en digitale communicatie, geven ouders aan dat hun engagement zich voornamelijk in de thuissituatie afspeelt. Zij ondersteunen hun kinderen bij schoolwerk, hechten veel belang aan onderwijs en creëren structuur en routines die het leren bevorderen. Deze vormen van thuisbetrokkenheid sluiten aan bij wetenschappelijke inzichten

die aantonen dat net deze dimensie een sterke impact heeft op het welzijn en de onderwijskansen van kinderen.

Tegelijk ervaren ouders onzekerheid over wat de school precies van hen verwacht. Die onzekerheid maakt dat hun betrokkenheid minder zichtbaar wordt binnen de schoolcontext.

De beperkte zichtbaarheid van ouderbetrokkenheid blijkt niet het gevolg van desinteresse of een gebrek aan motivatie, maar van een samenspel van structurele en communicatieve drempels. Ouders botsen op taalproblemen, digitale drempels en een beperkte kennis van het onderwijssysteem, terwijl schoolprofessionals wijzen op tijdsdruk, beperkte middelen en verschillen in verwachtingen. Hierdoor ontstaat een kloof tussen ouderintenties en schoolwaarneming. Wanneer deze kloof niet expliciet wordt benoemd of overbrugd, bestaat het risico dat betrokkenheid verkeerd geïnterpreteerd wordt en bestaande ongelijkheden onbedoeld worden versterkt.

Een centrale bevinding van dit onderzoek is dat communicatie zowel de grootste uitdaging als de belangrijkste hefboom vormt in de samenwerking tussen ouders en school. Zowel ouders als schoolprofessionals benadrukken het belang van warme, persoonlijke en laagdrempelige communicatie, informele contactmomenten, huisbezoeken en de inzet van tolken of brugfiguren dragen bij aan het opbouwen van vertrouwen. Wanneer ouders zich welkom en erkend voelen, durven ze sneller vragen stellen en actief samen te werken met de school. Deze bevindingen bevestigen dat ouderbetrokkenheid in een superdiverse samenleving een brede en inclusieve benadering vereist.

Een eenzijdige focus op schoolgerichte participatie volstaat niet langer. Het erkennen van zowel thuis- als schoolgerichte vormen van ouderbetrokkenheid helpt om stereotypen te doorbreken en ouders te benaderen als gelijkwaardige partners, ook wanneer hun engagement niet volledig aansluit bij dominante schoolverwachtingen. Een cultuursensitieve, partnerschapsgerichte schoolcultuur blijkt daarbij essentieel.

Daarnaast onderstreept dit onderzoek de belangrijke rol van sociaal werk binnen het onderwijsveld. Sociaal werkers kunnen fungeren als brugfiguren tussen gezinnen en scholen, ouders versterken in hun rol en drempels verlagen die participatie bemoeilijken. Door zowel individuele ondersteuning te bieden als structurele knelpunten te signaleren, dragen zij bij aan gelijke onderwijskansen, inclusieve praktijken en een rechtvaardiger schoolklimaat.

Samenvattend toont dit onderzoek aan dat duurzame en wederkerige relaties tussen ouders en school ontstaan wanneer communicatie toegankelijk, warm en gelijkwaardig is en wanneer scholen oog hebben voor de verschillende manieren waarop ouderbetrokkenheid vorm krijgt. Dit roept de vraag op: Hoe kunnen we scholen en sociaal werkers systematisch laten samenwerken en hun samenwerking structureel verankeren, zodat alle vormen van ouderbetrokkenheid niet alleen erkend, maar ook versterkt en zichtbaar worden binnen het onderwijs?

BIBLIOGRAFIE

- Beks, A., & De Natris, D. (2008). Allochtone ouders over de drempel; positieve effecten van ouderbetrokkenheid. In *Radboud Repository* (Nr. 0165–6260). ThiemeMeulenhoff. Geraadpleegd op 20 november 2025, van <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/68386>
- Bhutani, S., & Van Bellingen, W. (2016, 15 december). *Elke ouder wil het beste voor zijn kind*. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 17 november 2025, van <https://sociaal.net/achtergrond/elke-ouder-wil-het-beste/>
- Bilbao, M., Guglielmetti-Serrano, F., Mera-Lemp, M. J., Pizarro, J. J., Fernandez, D., & Martínez-Zelaya, G. (2025). Parental involvement of immigrant parents in early educational centers and its relationship with intercultural sensitivity. *Frontiers in Psychology*, 16, 1568532. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1568532>
- Blommaert, J. (2011, september). *Superdiversiteit*. researchgate.net. Geraadpleegd op 8 december 2025, van https://www.researchgate.net/profile/Jan-Blommaert/publication/266557131_Superdiversiteit/links/543409660cf294006f73477c/Superdiversiteit.pdf?origin=publication_detail&_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uRG93bmx
- Boeraeve, A. (z.d.). Werk maken van ouderbetrokkenheid: Naar een duurzame aanpak op zeven dimensies. In *Caleidoscoop* (Vol. 24, Nummer 5, pp. 32–34). Geraadpleegd op 4 december 2025, van https://www.vreemdelingenrecht.be/sites/default/files/migrated/bestanden/documenten/document_ouderbetrokkenheid_caleidoscoop.pdf
- Cultuursensitief werken in zorg en welzijn: een kwestie van kennis én houding. (2016). In *Epidemiologisch Bulletin: Vol. jaargang 51* (pp. 27–29). Geraadpleegd op 14 december 2025, van <https://www.corhoffer.nl/wp-content/uploads/2019/05/Artikel-CorHoffer-Epidemiologisch-Bulletin-dec-2016.pdf>
- De Corte, J., Hermans, K., Raeymaeckers, P., & Van Bouchautte, B. (2022). *De vele invullingen van politisering in het sociaal werk*. researchgate.net. Geraadpleegd op 18 december 2025, van <https://www.researchgate.net/profile/Peter->

Raeymaeckers/publication/360452881_De_vele_invullingen_van_politisering_in_het_sociaal_werk/links/6281f048107cae2919a9e22e/De-vele-invullingen-van-politisering-in-het-sociaal-werk.pdf

De Keyser, S. (2021). *Ouderbetrokkenheid: de springplank naar gelijke onderwijskansen*.

Scriptiebank. Geraadpleegd op 28 december 2025,

van <https://scriptiebank.be/scriptie/2021/betrokkenheid-van-anderstalige-ouders-bij-het-onderwijs-van-hun-kind>

De Wilde, B. (2017, 10 maart). “*Ouderbetrokkenheid is meer dan een oudercontact*”. Klasse.

Geraadpleegd op 27 december 2025,

van <https://www.klasse.be/78264/ouderbetrokkenheid-is-meer-dan-oudercontact/>

Delarue, S. (2025). *Meertaligheid in de klas: Veelgestelde vragen beantwoord* (p. 248) [Book].

Academia

Press. <https://www.lannoo.be/sites/default/files/books/issuu/9789020962109.pdf>

Epstein, J. L. (2018). School, family, and community partnerships in teachers' professional

work. *Journal Of Education For Teaching International Research And*

Pedagogy, 44(3). <https://doi.org/10.1080/02607476.2018.1465669>

Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-

Analysis. *Educational Psychology*

Review, 13(1). <https://doi.org/10.1023/a:1009048817385>

Geldof, D. (2013). Superdiversiteit als de realiteit van de 21ste

eeuw. *Oikos*, 67. [https://oikos.be/wp-content/uploads/2014/12/oikos.be_joomlatools-](https://oikos.be/wp-content/uploads/2014/12/oikos.be_joomlatools-files_docman-files_67-02-Geldof-Superdiversiteit.pdf)

[files_docman-files_67-02-Geldof-Superdiversiteit.pdf](https://oikos.be/wp-content/uploads/2014/12/oikos.be_joomlatools-files_docman-files_67-02-Geldof-Superdiversiteit.pdf)

Geldof, D. (2021, 21 januari). *Migratie en superdiversiteit: het beleid hinkt achterop*. sociaal.net.

Geraadpleegd op 21 december 2025, van <https://sociaal.net/achtergrond/migratie-en-superdiversiteit-het-beleid-hinkt-achterop/>

Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental Involvement in middle School: a meta-analytic

assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental*

Psychology, 45(3). <https://doi.org/10.1037/a0015362>

- Hoffman, E., Geldof, D., & Koning, M. (2014). Superdiversiteit op de frontlijn: Diversiteitsbewuste communicatie is een noodzaak. In *ALERT* (Nr. 4; Vol. 40, pp. 6–8). Geraadpleegd op 16 december 2025, van <https://www.kenniscentrumisos.be/wp-content/uploads/2017/09/Artikel-Diversiteit-op-de-frontlijn.pdf>
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review Of Educational Research*, 67(1). <https://doi.org/10.2307/1170618>
- Jeynes, W. (2010). Parental involvement and academic success. In *Routledge & CRC Press* (1ste editie). Routledge. Geraadpleegd op 19 december 2025, van <https://www.routledge.com/Parental-Involvement-and-Academic-Success/Jeynes/p/book/9780415990547>
- Lusse, M. (2011). Thema Ouderbetrokkenheid. In *Wordpress.com*. Geraadpleegd op 29 november 2025, van <http://www.driehoektraining.nl/wp-content/uploads/Ouderbetrokkenheid-def1.pdf>
- Lusse, M., Van Der Pluijm, M., & Van Der Vegt, A. L. (2024, 3 juni). *Samenwerken met ouders aan de ontwikkeling van het kind*. Onderwijskennis. Geraadpleegd op 7 december 2025, van <https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/ouderbetrokkenheid-en-onderwijskansen>
- Martinez-Yarza, N., Solabarrieta-Eizaguirre, J., & Santibáñez-Gruber, R. (2024). The impact of family involvement on students' social-emotional development: The mediational role of school engagement. *European Journal Of Psychology Of Education*, 39(4). <https://doi.org/10.1007/s10212-024-00862-1>
- Schuermans, G. (2023, 24 oktober). *Ongelijke kansen in het onderwijs: 'De school moet aanbieden wat thuis ontbreekt'*. Sociaal.net. Geraadpleegd op 5 januari 2026, van <https://sociaal.net/achtergrond/mieke-van-houtte-ongelijke-kansen-in-het-onderwijs/>
- Somers, M. (2016, 4 januari). *Hoe kunnen scholen ouders sterker maken?* Sociaal.Net. Geraadpleegd op 3 januari 2026, van <https://sociaal.net/achtergrond/hoe-kunnen-scholen-ouders-sterker-maken/>

- Tang, S. (2014). Social capital and determinants of immigrant family educational involvement. *The Journal Of Educational Research*, 108(1). <https://doi.org/10.1080/00220671.2013.833076>
- Turney, K., & Kao, G. (2010). Barriers to school involvement: Are immigrant parents disadvantaged? *The Journal Of Educational Research*, 102(4). <https://doi.org/10.3200/joer.102.4.257-271>
- Van Daal, H. J., Broenink, N., Esmey Kromontono, & Nasrin Tabibian. (2002). *Bevordering van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op basisscholen*. Verwey-Jonker Instituut. Geraadpleegd op 3 januari 2026, van https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/3296_Ouderbetrokkenheid.pdf
- Van Den Muijsenbergh, M., Quarsie, J., Burgers, J. S., & Agyemang, C. (2021). Onderscheid naar etnische afkomst. *NTvG*, 165(D5445). https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2021/05/VandenMuijsenbergh.2021.NTvG_.Onderscheid.naar-ethniciteit.pdf
- Van Els, H., & Knipscheer, J. (2025, 8 december). *Cognitieve gedragstherapie bij allochtonen: een cultuursensitieve benadering*. Tijdschrift Voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie. Geraadpleegd op 29 december 2025, van <https://www.tijdschriftgedragstherapie.nl/edities/tg-2015-1/2/Cognitieve-gedragstherapie-bij-allochtonen-een-cultuursensitieve-benadering>
- Van Robaeys, B. (2016, 9 mei). *Sociaal werk in een superdiverse wereld*. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 30 december 2025, van <https://sociaal.net/achtergrond/sociaal-werk-superdiverse-wereld/>
- Vandenbroeck, M., & Lazzari, A. (2014). Accessibility of early childhood education and care: a state of affairs. *European Early Childhood Education Research Journal*, 22(3). <https://doi.org/10.1080/1350293x.2014.912895>
- Vandewaerde, S., Claeys, J., & Mertens, L. (2025, 22 oktober). *Basisschool Balder: 'Brugfiguur maakt wereld van verschil'*. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 16 december 2025, van <https://sociaal.net/achtergrond/basisschool-balder-brugfiguur-maakt-wereld-van-verschil/>

VCOV. (z.d.-a). Betrekken van moeilijk bereikbare ouders. In VCOV (p.

2). [http://www.dhosgent.be/wp-](http://www.dhosgent.be/wp-content/uploads/2015/05/betrekken_van_moeilijk_bereikbare_ouders.pdf)

[content/uploads/2015/05/betrekken_van_moeilijk_bereikbare_ouders.pdf](http://www.dhosgent.be/wp-content/uploads/2015/05/betrekken_van_moeilijk_bereikbare_ouders.pdf)

VCOV. (z.d.-b). *Ouderbetrokkenheid als basis*. VCOV.be. Geraadpleegd op 21 december 2025,

van <https://www.vcov.be/ouderparticipatie/ouderbetrokkenheid-alsbasis>

Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. *Ethnic And Racial*

Studies, 30(6). <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>

“Tijdens de voorbereiding van dit werk heb ik ChatGPT gebruikt om bronnen te zoeken, taal- en spellingsfouten te corrigeren, synoniemen te zoeken, titel ideeën en constructieve feedback te krijgen. Na het gebruik van deze tool heb ik de inhoud grondig en kritisch bekeken en waar nodig bewerkt, waarbij ik de volledige verantwoordelijkheid opneem voor het eindresultaat.”

Hieronder vind je een beschrijving van de gebruikte vraagstellingen die ik daartoe heb geformuleerd:

1. Geef constructieve feedback op dit stuk tekst
2. Verbeter dit stuk tekst op spellingsfouten
3. Verbeter dit stuk tekst op taalfouten
4. Geef creatieve titel ideeën o.b.v. deze tekst
5. Geef synoniemen voor ‘verhullen ‘
6. Geef synoniemen voor ‘adequaat’
7. Geef synoniemen voor ‘intrinsiek’
8. Geef synoniemen voor ‘onderstreept’
9. Zoek bronnen rond dit thema
10. Geef constructieve feedback op basis van deze criteria
11. Geef mij de sterke en zwakke punten van dit stuk tekst